

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# بررسی کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی

# روش های خواندن و نوشتن

- روش هایی برای آغاز خواندن و نوشتن: آموزش خواندن و نوشتن در پایه اول را می توان به دو دوره ی آمادگی و آغاز خواندن و نوشتن تقسیم کرد. برای آمادگی خواندن از طریق: ردیابی دیداری مانند ردیابی تصاویر، مفهوم یابی در تصاویر و قصه خوانی از روی تصاویر تشویق کرد.
- برای آمادگی در نوشتن، ردیابی های نوشتاری، کشف حروف از طریق بازی، تکمیل اشکال و حروف استفاده کرد.
- فنون و روش های زیر می تواند برای شروع خواندن و نوشتن موثر باشد:
- ۱- روش زبان شناختی: گفتن یا خواندن کلمات هم وزن، هم آهنگ و هم قافیه
- ۲- روش صوتی یا آوایی: شاگرد در هر کلمه با یک حرف و صدای مربوط به آن آشنا می شود.
- ۳- هجا سازی: ترکیب صامت ها با مصوت ها
- ۴- برقراری ارتباط بین کلمه و تصویر و تطبیق جمله با تصویر

# انواع روش های خواندن در ابتدایی

- معمولاً از دو روش بلند خوانی و صامت خوانی استفاده می شود: بلند خوانی در شروع خواندن روشی موثرتر است؛ زیرا از دو فرایند ادراکی، یعنی تمیز شنیداری و تمیز بصری استفاده می شود.
- صامت خوانی را می توان از سال اول ابتدایی شروع کرد این روش برای تند خوانی و مطالعه ی صحیح مفید است. روش هایی که در زیر ارائه می شوند بیشتر مبتنی بر صامت خوانی هستند.
- ۱- دقیق خوانی: هدف: درک کامل متن و نگهداری آن در حافظه، پی بردن به افکار نویسنده، ایجاد ارتباط بین مطالب، ارائه خلاصه و نتیجه متن.
- ۲- خواندن تجسمی: هدف: درک عمیق تر، تحریک حس کنجکاوی و مشارکت فعالانه در مطالعه، برای تحقق این اهداف سوالاتی قبل از مطالعه از متن انتخاب شود.
- ۳- خواندن انتقادی: هدف: تجزیه و تحلیل مطالب، ارزش گذاری و قضاوت مطالب و برقراری ارتباط بین جوانب مختلف مطالب.
- ۴- خواندن التذاتی: هدف: درک زیبایی ها، پرورش حس زیبایی شناسی و تقویت ذوق ادبی مانند یافتن تشبیهات، ضربالمثل ها، وزن و قافیه و...

# چند روش پیشنهادی برای روان خوانی و صامت خوانی:

- الف) آموزش روان خوانی متون ساده
- ب) شیوه‌ی تدریس متون ویژه‌ی روان خوانی
- ج) روش‌های خواندن متن (مطالعه)
  - ۱- خواندن با صدا :
  - ۱/۱- خواندن خطابی
  - ۱/۲- هم خوانی
- ۲- صامت خوانی (خواندن مستقل) :
  - ۲/۱- خواندن اجمالی
  - ۲/۲- مطالعه‌ی سریع (تند خوانی)
  - ۲/۳- گروه خوانی (عبارت خوانی)

## مراحل آموزش نوشتن به صورت زیر رده بندی می شود:

- ۱- آموزش نوشتن غیر فعال مانند رونویسی
- ۲- آموزش نوشتن نیمه فعال مانند املا
- ۳- آموزش نوشتن فعال پایه ی یک مانند کلمه سازی
- ۴- آموزش نوشتن فعال پایه دو مانند جمله سازی
- ۵- آموزش نوشتن فعال (خلاق) مانند انشا و انواع آن

# آموزش کلمه سازی

- در تمرینات کلمه سازی از شیوه های زیر می توان استفاده کرد:
- ۱- نقش حرف در ساخت کلمات:
- الف) گفتن و نوشتن کلماتی که با حرف خاصی شروع یا ختم می شود.
- ب) تمرین وارونه کردن کلمات
- ۲- تمرینات ویژه ساخت صرفی کلمه :
- الف) مفرد و جمع ب) پیشوند و پسوند ج) نشانه های منفی ساز (ن و نا)
- د) هم خانوادگی و) ضمائر ه) ساخت قیدی (زود : بزودی)
- ی) حالت اضافه (مضاف و مضاف الیه)
- ۳- روابط معنایی کلمات :
- الف) تضاد معنایی ب) مترادف (هم معنایی) ج) حوزه ی معنایی

# آموزش جمله سازی :

- در ابتدای دروه ابتدایی که هدف اصلی آن آموزش خواندن و نوشتن فارسی پایه است، در کنار درس های فارسی (خواندن) و املا، درسی به نام «جمله نویسی» وجود دارد. هدف از ارایه این درس ایجاد توانایی اولیه ی نوشتن فعال است، تا دانش آموز بتواند پیام های خود را به صورت فرایند سخن نوشتاری، تولید و به مخاطب فرضی ارایه دهد.
- جمله سازی مقدمه ای برای آماده سازی در درس انشا.
- در جمله دو اصل مورد نظر است:
- الف) پیام جمله، که باید از لحاظ معنایی و حقایق برون زبانی صحیح و متناسب باشد.
- ب) ساخت نحوی جمله، که باید با اصول و قواعد ساخت جمله در زبان فارسی منطبق باشد.



# انواع تمرینات جمله سازی:

- ۱- جمله سازی شفاهی : الف) تمرین پرسش و پاسخ  
ب) دوباره سازی ج) جمله سازی با کلمات داده شده
- ۲- تشخیص صحت جمله :
- ۳- تغییر کلمات جمله : مثال : تضاد      زمان آینده      منفی  
پرسش
- ۴- جور کردن گروه کلمات : مثل : الف) امن و دوستم  
ب) امداد من      ج) شهر شیراز  
{قشنگ است. سرخ است. به مسافرت می رویم}

- ۵- پر کردن جای خالی جمله
- ۶- منظم کردن جملات در هم ریخته
- ۷- گسترش جمله ها
- ۸- کوتاه سازی
- ۹- جمله سازی با کمک تصویر
- ۱۰- تمرینات افزایشی
- ۱۱- ترکیب جمله های ساده
- ۱۲- جمله سازی با کلمات داده شده
- ۱۳- جمله سازی در قالب پاسخ به پرسش های مکتوب

# ساختار کلی کتاب های فارسی

بر اساس برنامه ، دو کتاب برای آموزش فارسی در نظر گرفته شده است :

الف) کتاب «بخوانیم» شامل مهارت های شفاهی زبان

ب) کتاب «بنویسیم» شامل مهارت های کتبی زبان

چرا دو کتاب ؟

دو مهارت دو رویکرد جلوگیری از بی مهربی و کم توجهی به گوش دادن ، سخن گفتن و خواندن و توجه بیش از حد به نوشتن

# ساختار کتاب بخوانیم :

- این کتاب از شش تا هفت فصل و در شش یا هفت موضوع کلی و اساسی تشکیل شده است . که عبارتند: ۱- آشنایی با نهادها ۲- بهداشت ۳- اخلاق فردی و اجتماعی ۴- دانش و دانشمندان ۵- دین و آموزه های دینی ۶- مسایل ملی و میهنی ۷- طبیعت و جلوه های آن ۸- هنر و ادب
- هر فصل از ۲ تا ۳ درس تشکیل شده است. تعداد دروس بستگی به اهمیت موضوع دارد.
- مجموع درس های کتاب ۱۷ درس است در هر پایه تعدادی از این درس ها آزاد می باشد تا با مشارکت دانش آموزان تدوین شوند.
- در پایان هر فصل یک متن به عنوان روان خوانی آمده است . محتوای این متون از میان داستان ها و افسانه ها یی برگزیده شده اند که دارای جاذبه و کشش فراوانی باشند.

**گوش کن وبگو: (پایه های اول ، دوم و سوم):** اولین فعالیت کتاب بخوانیم پس از پایان هر درس است که در تمام پایه های ابتدایی مورد توجه قرار می گیرد.

**اهداف:** کلاس را به تعامل میانی معلم و دانش آموز مواجه می سازد. توجه ، دقت ، و تمرکز حواس ، ارتقای درک شنوایی در گفت و شنود، ارزشیابی میزان درک دانش آموز از مطالب متن درس و....

## توصیه ها :

- ۱- هنگام پرسش ، فرصت فکر کردن و مشورت دانش آموزان را با هم دیگر فراهم کنید.
- ۲- دانش آموزان را تشویق کنید تا پاسخهای خود را در قالب گفتار مبسوط بیان کنند و از پاسخ های یک واژه ای مانند بله و خیر پرهیز کنند.
- ۳- آنان را عادت دهید تا زمانی که پرسش کامل خوانده نشده است ، پاسخ خود را آغاز نکنند. این کار عادت گوش دادن کامل را ایجاد خواهد کرد.
- ۴- از آنان بخواهید تا قبل از پاسخ دادن فکر کنند و جواب های خود را دقیق و منسجم بیان کنند.
- ۵- از دانش آموزان بخواهید تا علاوه بر پاسخی که از متن در یافته اند ، نظر خود را نیز در باره سؤال مطرح کنند.
- ۶- در صورت لزوم آنان را راهنمایی کنید تا با مراجعه به متن پاسخ مورد نظر را بیابند.

# درک و دریافت:

- **درک و دریافت [پایه های چهارم و پنجم]:** این فعالیت معمولاً اولین فعالیت کتاب بخوانیم پس از پایان هر درس در کلاس های چهارم و پنجم است.

**اهداف:** کلاس را به تعامل میانی معلم و دانش آموز مواجه می سازد. توجه ، دقت ، و تمرکز حواس ، ارتقای درک شنوایی در گفت و شنود، ارزشیابی میزان درک دانش آموز از مطالب متن درس و با این فعالیت معلم در می یابد که دانش آموز تاچه حد محتوا و پیام درس را دریافت کرده است وهم دانش آموز به نوعی خود ارزشیابی دست می یابد ومفاهیمی که درک نکرده است ، از زبان همکلاس ها می شنود و خلا اطلاعاتی خود را جبران می کند.

- **توصیه ها:** مانند گوش کن وبگو عمل شود

# نگاه کن و بگو :

● **نگاه کن و بگو :** (دوم) : مشاهده دقیق تصاویر و بیان آنچه را که دیده است.

**اهداف :** ایجاد ارتباط بین تصاویر متوالی ، افزایش سوادبصری دانش آموز ، تقویت حافظه بصری ، نظم و انسجام فکری ، ارتقای درک شنوایی و پرورش قوه بیان .

● توصیه ها :

● ۱- دانش آموزان را تشویق کنید تا با دقت جزئیات مندرج در تصویر را نگاه کنند.

● ۲- در باره تصاویر با یک دیگر گفتگو کنند و با مسائل زندگی و محیط خود آن ها را پیوند دهند.

● ۳- رویدادهای موجود در تصاویر را در صورت تشابه با کتاب ها و فیلم هایی که دیده اند به یاد آورند.

● ۴- در باره رخداد های تصاویر متوالی توضیح دهند و به دنبال راه حل بر آیند.

● ۵- آنها را تشویق کنید تا توضیحات خود را بصورت مبسوط بیان کنند نه بطور کوتاه .

● ۶- از آنها بخواهید تا درباره رویدادهای تصاویر اظهار نظر کنند .

واژه آموزی: (چهارم و پنجم): در بخش واژه آموزی توضیح داده خواهد شد.

بگرد و پیدا کن: (اول ، دوم و سوم) : منظور از این فعالیت این است که دانش آموزان متن درس را خواندند و موضوع و درون مایه آن را فهمیدند، دوباره به درس رجوع کنند و به شیوه ای هدفمند و نظامدار در آن کند و کاو و جستجو کنند.

پرسش هایی که زیر مجموعه این فعالیت را تشکیل می دهند چند نوعند:  
برخی سمت و سویی در جهت آموزش املا دارند. دسته ای دیگر به حوزه های معنایی تأکید دارند. در این فعالیت ها آموزش املا، انشا، درک مطلب و...مورد نظر است.

توصیه ها :

۱- از دانش آموزان بخواهید برای پیدا کردن پاسخ پرسش ، کلّ درس را از اول تا آخر مرور کنند.  
۲- بهتر است جستجو برای یافتن پاسخ سؤال در گروه انجام دهند .می توان انجام این فعالیت را بصورت مسابقه انجام داد.

۳- شرایطی فراهم کنید که بعد از پیدا کردن مورد زبانی که از آنها خواسته شده آن را به موقعیت های دیگر ارتباط دهند.

۴- بعد از انجام پرسش های مربوط به این فعالیت از دانش آموزان سؤال کنید که چه نکته های خاص دیگری در درس پیدا کردند.

نکته : (چهارم و پنجم) : در بخش مربوطه توضیح داده می شود.



**به دوستان بگو: (اول، دوم و سوم):** این فعالیت علاوه بر مهارت های مربوط به گفت و شنود و توسعه دروندادها و برون دادهای شفاهی کودکان، در پی آن است تا فراگیران در یک فضای امن و صمیمی و بدون هیچ گونه اضطراب نظر ها و عقاید خود را در گروه و در جمع کلاس بیان نمایند.

برخی از پرسش های این فعالیت پیوند دهنده ی مضمون درس به زندگی واقعی و واداشتن آنها به حل یک مسئله ی اجتماعی است.

**توصیه ها :**

۱- دانش آموزان ابتدا در باره سؤال مورد نظر در گروه گفتگو کنند و در باره نظرهای یکدیگر بحث کنند .

۲- فضایی فراهم سازید تا آنها به هنگام تفکر در باره پاسخ سؤال آن چه را که مشابه آن است قبلاً به گونه ای دیگر با آن برخورد داشته است بیان کنند.

**واژه آموزی و گسترش واژگان: (دوم تا پنجم):** قلب هر زبان واژه های آن است. کودکان از پایه سوم ابتدایی در هر سال می توانند تا ۳۰۰۰ واژه را به گنجینه واژگان خواندنی خود بیفزایند.

**کودکان چگونه و به چند طریق به معنای واژه ها دست می یابند؟**

- ۱- شناخت پدیده های اطراف خود
- ۲- در گفتار روزمره
- ۳- برخی واژه ها را در ذهن دارند و بکار نمی گیرند ولی مفهوم آنها را می دانند.

یکی از راه های واژه آموزی کشف روابط مفهومی واژگانی به صورت مختلف است. برخی از این داده ها عبارتند از :

- ۱- هم مفهومی: خواندن یک طبقه از واژگان که ارتباط معنایی با یکدیگر دارند مانند: سفر، چمدان، بلیت، اتوبوس و ...
- ۲- هم معنایی: اگرچه هم معنایی کامل بین کلمات وجود ندارد ولی بین برخی از واژه ها شباهت معنایی برقرار است مانند: تیره و سیاه
- ۳- تضاد معنایی: خواندن دو کلمه که از نظر معنایی مخالف یکدیگر هستند. مانند شب و روز
- ۴- کلمه های متشابه: کلماتی که از صورت گفتاری و املايي یکسانی برخوردارند. مانند شیر. و دسته ای دیگر که هم نوشته نیستند ولی هم آوا هستند مانند خوار و خار، خواست و خاست، ثواب و صواب و...

برای آموزش بهتر واژه آموزی و گسترش واژگانی دانش آموزان به نکات زیر توجه کنید :

۱- درباره گروه واژه های بخش واژه آموزی دانش آموزان را به صحبت و گفتگو تشویق کنید. با استفاده از تجارب زبانی دانش آموزان و نیز با هدایت و راهنمایی خود ، فضای مفهومی واژه ها و ارتباط معنایی آن ها را با یکدیگر روشن سازید.

۲- از آنان بخواهید واژه های جدیدی را که یاد می گیرند ، به سایر بخشهای زندگی روزانه خود تعمیم دهند .

۳- در برخورد با واژگان ، از آنها بخواهید به یاد آورند که چند بار ، در کجا و چگونه با این واژه تماس داشته اند .

۴- با استفاده از تجارب زبانی دانش آموزان و هدایت و راهنمایی آنها، فضایی در کلاس ایجاد کنید تا هریک از واژه های جدیدی را که یاد می گیرند ، تعریف شود.

۵- فرصت هایی فراهم آورید تا آنان واژه های جدید را در گفتار و نوشتار خود بکار ببرند.

# درست و نادرست: (دوم ، سوم ، چهارم ، پنجم)

- این فعالیت کتاب، مشتمل بر جمله هایی است که برخی از این جمله ها از نظر معنایی درست و برخی دیگر نادرست است. که بیشتر آنها در ارتباط با درس و برخی به اطلاعات عمومی بر می گردد. به همه پایه های ابتدایی مربوط می شود.
- اهداف: سهمی از تحقق اهداف برنامه درسی را بر عهده دارد، علاوه بر تقویت دقت و تمرکز شنوایی و توجه دادن دانش آموزان به هسته ی پیام در جمله، بیشتر نقش ارزشیابی از میزان درک و فهم وی نسبت به درون مایه درس را ایفا می کند. ضعف ها و قوتها ی کودک برایش مشخص می شود. با خواندن جمله ها برای دانش آموز ساختار جمله های نوشتاری نیز برای او روشن می شود.

## برای اجرای بهتر فعالیت «درست، نادرست» به توصیه های زیر توجه کنید:

- ۱- چون این فعالیت بیشتر جنبه ارزشیابی دارد، در صورت حدسهای نادرست شاگردان، سعی شود شاگرد علل ضعف را کشف کند و در صدد جبران آن برآید.
- ۲- هنگام پرسش و خواندن جمله ها مربوط به درست و نادرست فضایی ایجاد شود تا تحرک و نشاط در کلاس ایجاد گردد.
- ۳- فرصت فکر کردن به دانش آموزان داده شود. این فرصت هم به صورت گروهی و هم فردی می توان اجرا نمود.
- ۴- در باره پاسخ اشتباه، شاگردان را به گفتگو تشویق کنید.

# بیاموز و بگو ، دانش زبانی ( نکته ) : (دوم تا پنجم)

- برای بکارگیری درست زبان و توفیق برقراری ارتباط گفتاری و نوشتاری و نیز سازماندهی بهتر فکر و ذهن دانش آموز نیازمند است تا الگوهای دستوری صحیحی را در فارسی معیار بداند.
- اهداف: این فعالیت که از کلاس دوم به بعد در کتاب بخوانیم آمده است سعی دارد تا دانش آموز را با ساخت نحوی زبان آشنا کند . یکی از انتظارات در این فعالیت این است که دانش آموز بتواند رابطهٔ همنشینی را را در جمله جهت رساندن پیام برقرار کند. مثلاً کلمه ای که با هر نقش دستوری در جمله حذف شده است در جای مناسب خود قرار دهد. همچنین رابطهٔ همنشینی نیز ضروری است . بیشتر تمرین های مربوط به این فعالیت کار بر روی ساختار جمله است.

# مفاهیم آموزشی فعالیتهای مربوط به حوزه نکای زبانی در پایه های مختلف :

- بیشتر تمرین های مربوط به این فعالیت کار بر روی ساختار جمله است. منظور از جمله ، واحد قاعده مندی از زبان است که از یک یا چند کلمه ساخته شده است و معمولاً به دو قسمت نهاد و گزاره بخش پذیر است. تنوع تمرینات در کتاب به صورت زیر است :

- تطبیق دادن فعل با فاعل، تطبیق دادن فعل با نهاد، بکارگیری ساختار جمله های صحیح با الگوهای دستوری منطبق بر زبان فارسی ، بکارگیری ساختار صحیح جمله ها با توجه به زمان های مختلف (حال ، آینده ، گذشته)، بکارگیری صفت ها (ساده، برتر ، برترین )، بکارگیری صفت ها و اضافه کردن صفاتی به اسم ها برای زیبا تر شدن جمله و نیز بکارگیری مناسب نقش نماها در جمله (عامل تشخیص نقش کلمات در جمله مثلاً نقش نمای مفعول که تکواژ « را » است.)، از انواع تمرینات دیگر مربوط به نکته بکارگیری ضرب المثل ها و همچنین چند مهارت نگارش می باشد.

# در آموزش نکته به توصیه های زیر توجه شود:

- ۱- در برخی از فعالیت ها اگرچه آموزش دستور زبان مطرح هست ولی این آموزش به طور غیر مستقیم مورد نظر است. در تدریس از نقش دستوری کلمه ها نامی برده نشود.
- ۲- در نحوه آموزش سعی کنید با طرح مثال های مختلف پیرامون تمرین های در نظر گرفته شده، نکته معین شده را در ذهن دانش آموزان تثبیت کنید. در آموزش قاعده ها روش از جزء به کل یا استقرایی را بیشتر بکار ببندید و تلاش بر این باشد تا در روند آموزشی از طریق ارایه ی مثال ها، مصداق ها، و شواهد، دانش آموزان به کشف قاعده نایل شوند.
- ۳- نکته را با درس یا درس های قبلی یا با مثال هایی از کتابهای غیر درسی پیوند دهید.
- ۴- دانش آموزان را هدایت کنید تا مثال ها و مصداق ها را خود به زبان آورند و سپس روی تابلو یادداشت کنند.



# نمایش: (اول، دوم، سوم)

- نمایش بروز افکار، احساس، عواطف و تظاهر آنها به نحوی بر چهره و دیگر اعضا و اندام های بدن است. بیشتر فعالیت های نمایشی در کتاب بازی نمایشی است که به دو شکل: ۱- نمایش صامت که پانتومیم نامیده می شود ۲- نوع دیگر نمایش با گفتگو همراه است که در آن روندی داستانی دنبال می شود.
- در هر کدام از گونه های نمایشی و در صورت زیاد بودن شاگردان عده ای بعنوان بازیگر انتخاب شده و در مکانی معین نقشها به آنها واگذار می شود تا نمایش را به اجرا در آورند.
- نوع دیگر نمایش، نمایش خلاق است. این نوع نمایش فعالیت نمایشی سازمان یافته است که بیشتر تأکید آن بر مراحل انجام دادن کار است تا بر حاصل کار. این فعالیت باید به خودی خود خلاق باشد و عمق بیشتر شخصیت ها و نکته های نهفته در نمایش را نشان دهد. نمایش خلاق از هر گونه رسمیت رهاست. هدف آن بیشتر رضایت خاطر در افرادی است که خود را درگیر آن کرده اند. این فعالیت بخشی از طبیعت کودک است و می تواند به راحتی و با موفقیت به وسیله معلم بکار گرفته شود.

برخی از تأثیرات تربیتی ، آموزشی نمایش که در برنامه زبان آموزی نیز مورد توجه می باشند به شرح زیر است :

- ۱- از مهمترین تأثیرات نمایش کمک به دانش آموزان برای بیان افکار، احساس، عواطف و به طور کلی ابراز وجود در جمع است.
- ۲- شرایطی فراهم می شود که مفاهیم ناملموس و انتزاعی هم برای بازیگر و هم برای تماشاگر محسوس و آشنا شود.
- ۳- ابتکار و خلاقیت دانش آموزان که در قالب ذهن و اندیشه است به عمل و حرکت در می آید و عینی می گردد.
- ۴- طول تمرکز ، توجه و دقت در تماشاگر و بازیگر بالا می رود.
- ۵- چون اجرای نمایش با تحرک بدنی همراه است، بین اندام و عضلات کوچک و بزرگ دانش آموزان هماهنگی ایجاد می شود و در رشد جسمانی او تأثیر دارد.
- ۶- دانش آموزان با ارزش ها و هنجارهای جامعه آشنا می شوند .
- ۷- روح جمعی ، همکاری و تعاون در دانش آموزان ایجاد می شود.
- ۸- دانش آموزان در بازیهای نمایشی ، نظم و ترتیب و بسیاری از قواعد و مقررات مربوط به زندگی واقعی را یاد می گیرند .
- ۹- روحیه زیبایی شناسی دانش آموزان تقویت می شود.
- ۱۰- شادی و انبساط خاطر را در دانش آموزان فراهم می نماید .
- ۱۱- درمان خوبی برای دانش آموزان کمرو و منزوی است و برای بالا بردن اعتماد به نفس و خودباوری و آگاه کردن آنان از توانایی های خویش مؤثر است .

## توصیه هایی برای اجرای مطلوبتر فعالیت نمایش :

- ۱- مدت نمایش بیش از حد طولانی نشود تا دانش آموزان خسته شوند.
- ۲- هدف از اجرای نمایش تربیت بازیگر و بازیگری نیست بلکه تحقق پاره ای از اهداف زبان آموزی است ، رشد خلاقیت و انتقال ارزش های تربیتی در برنامه است لذا هرگز در حین بازی دانش آموزان را امر و نهی نکنید و به آنها دستورات مستقیم ندهید.
- ۳- از دانش آموزان اعم از آنان که نقش اجرای بازی نمایشی را برعهده دارند و آنها که تماشاگر هستند بخواهید به دنبال راه هایی باشند تا نمایش خود را جالب تر و هیجانی تر کنند.
- ۴- از دانش آموزان بخواهید در مواقع لزوم تغییر صدا و لحن بدهند تا نمایش را شیرین تر کنند.
- ۵- در برخی از نمایش ها می توانید دانش آموزان را از قبل گروه بندی کنید .
- ۶- در وقت نمایش سعی کنید تا از آنان بخواهید بازی های مشابه نمایش فعلی را در گذشته دیده اند یا انجام داده اند به یاد بیاورند.
- ۷- نمایش و بازیگری برای کودک از هرچیزی مهمتر است بنابراین به علت فراهم نبودن امکانات اجرای نمایش را متوقف یا به تأخیر نیندازید .
- ۸- کودکان بیشتر دوست دارند بازیگر باشند تا تماشاگر ، بنابراین طوری عمل کنید تا نوبت به همه برسد.
- ۹- از انگیزه هایی که دانش آموزان را به تخیل وادارد استفاده کنید .
- ۱۰- پس از اتمام بازی پانتومیم از دانش آموزان تماشاچی بخواهید تا موضوع را حدس بزنند و در باره ی آن گفتگو کنند.
- ۱۱- از آنهایی که تماشاگر هستند بخواهید تا پس از پایان نمایش در باره آن صحبت کنند و برای بهتر شدن نمایش پیشنهادهایی ارائه نمایند.
- ۱۲- ابتدا به بازی نمایش پردازید سپس نمایش خلاق را در کلاس به اجرا در آورید .
- ۱۳- از تماشاگران بخواهید تا احساس خود را در باره آنچه در نمایش دیده اتد بیان کنند

# گفت و شنود (چهارم و پنجم)

- اهداف این فعالیت مانند فعالیت «به دوستانت بگو» پایه های اول ، دوم و سوم می باشد و توصیه های ارائه شده در بخش «به دوستانت بگو» برای تدریس این فعالیت نیز مورد توجه قرار گیرد .

# بازی (اول، دوم، سوم)

- کودک در زمان کودکی، بسیاری از اوقات خود را به بازی می گذارند. او بسیاری از تجارب و دانش خود را درباره دنیای پیرامون از طریق بازی بدست می آورد.
- رشد تکامل همه جنبه های شخصیتی کودک، اجتماعی شدن، همکاری و تشریک مساعی، رعایت نکات اجتماعی، صبر و حوصله داشتن در برابر دیگران، شنیدن نظرات مخالف و احترام به حقوق دیگران، مفهوم پیروزی و شکست و رسیدن به موفقیت، ارزش های اخلاقی، تمیز و تشخیص رفتارهای خوب از بد، مقایسه خود با دیگران و پی بردن به میزان توانایی های خود و چگونه استفاده کردن از آنها، برقرای ارتباط مؤثر با دیگران و... را از طریق بازی های گروهی یاد می گیرد.
- بازی از جمله فعالیت هایی است که مورد تأکید در برنامه درسی زبان آموزی است و از طریق آن بویژه بازی های گروهی انتظار می رود که بتوان به بخشی از اهداف زبان آموزی دست یافت. زیرا دانش آموزان با بازی در گروه نه تنها به ارتقای درک شنوایی و رشد و پرورش قوه بیان خود و به طور کلی به تقویت هر چهار مهارت زبان دست می یابند، بلکه یاد می گیرند با یکدیگر فکر کنند و به افکار خود سامان دهند، و به حل مسایل زبانی با مشارکت یکدیگر بر آیند.

برای بهره‌گیری مطلوب‌تر از فعالیت بازی به توصیه‌های زیر توجه شود :

۱- بازی در نظر گرفته شده در کتاب بیشتر به بازی‌های زبانی اختصاص دارد.

لذا از قوهٔ فکر و زبان از طریق برقراری ارتباط بین دانش آموزان استفاده شود.

۲- بازی‌ها در جاهای مختلف کشور بایکدیگر تفاوت‌هایی دارد بنابراین برای

جذاب شدن برنامه زبان آموزی از بازی‌های محلی در کلاس استفاده شود.

۳- طول زمان بازی را زیاد نکنید تا موجب خستگی دانش آموزان نگردد.

۴- هنگام انجام بازی مندرج در کتاب به دانش آموزان فرصت تفکر و مشورت

با اعضای گروه را بدهید .

۵- از دانش آموزان بخواهید تا فعالیت‌های زبانی مشابه بازی‌های در نظر

گرفته شده را طراحی کنند.

۶- از قالب بازی در همهٔ عرصه‌های زبان آموزی اعم از تدریس متن درس‌ها

یا فعالیت‌های مندرج در کتاب «بخوانیم و بنویسیم» می‌توان استفاده کرد .

# فعالیت های ویژه : (چهارم ، پنجم )

• الف ( نمایش

• ب ) بازی

• ج ( کتاب خوانی و قصه خوانی :

• کتاب مناسب ، بهترین وسیله برای غنی سازی اوقات فراغت و لذت بردن از لحظات فراغت است . خواندن کتاب ، عادت به مطالعه و انس با آن را در دانش آموز ایجاد می کند و باعث رشد کلامی ، پرورش قدرت تفکر و اخذ اطلاعات و غنی کردن اندوخته ذهنی می شود . خواندن کتاب داستان ، ابزار مناسبی برای تربیت کودک و شکل گیری شخصیت وی در جهتی است که جامعه از او انتظار دارد . کودک دبستانی میل به همانند سازی دارد وقتی داستانی می خواند یا می شنود ، دوست دارد خود را در متن بیابد و با شخصیت داستان همانند سازی کند . در نتیجه ، الگوی شخصیتی موجود در داستان در کودک شکل می گیرد و او رفتار های خود را با رفتار های مطلوب شخصیت داستان ، منطبق و همانند می سازد . و از رفتار های ناشایست شخصیت های منفی داستان ، به خطا و اشکالات رفتاری خود پی می برد .

در برنامه درسی زبان آموزی، تأکید زیادی بر فعالیت کتاب خوانی دانش آموزان شده است و توصیه می شود که در هفته دانش آموزان حداقل یک کتاب بخوانند و در کلاس در باره عناصر داستانی از قبیل شخصیت ها، رویدادها و... صحبت کنند. به تصاویر آن توجه کنند، خلاصه ای از داستان را بیان نمایند و به طور کلی در باره چرایی و چگونگی رویداد به وقوع پیوسته اظهار نظر و احساسات خود را بیان کنند. توصیه می شود بر اساس پرسش های کتاب، توجه دانش آموزان به نویسنده، مترجم، ناشر و تاریخ نشر اثر جلب کنید. فضایی در کلاس فراهم آورید تا دانش آموزان در گروه های ۲ یا ۳ نفره، کتاب را برای یکدیگر بخوانند و دیگران پس از گوش دادن، در باره آن گفتگو کنند.



ت) با هم بخوانیم:

شعر و سرود ، گذشته از ایجاد و نشاط و شکفتگی روح در کلامشان ، زمینه ای مناسب برای زبان آموزی ، شناخت واژگان ، آشنایی با مفاهیم و ارزش های اجتماعی ، اخلاقی علمی و فرهنگی است .

توصیه ها و پیشنهادهای :

۱- با توجه به عنوان این سروده ، بهتر است این اشعار به صورت گروهی خوانده شوند. برای این کار دانش آموزان را به گروه هایی تقسیم کنید تا شعر را دسته جمعی اجرا کنند.

۲- از هیچ یک از این سروده ها نباید املا بگویید . دانش آموزان نیز نباید آنها را رونویسی کنند .

۳- در صورت امکان ، از نوار موسیقی یا از برخی سازهای مناسب موسیقی استفاده کنید تا شعر اجرایی زیباتر و تأثیر گذارتر بیاید.

۴- می توانید به ضرورت از دانش آموزان بخواهید اشعار را حفظ کنند.

۵- طرح برخی از واژه ها به در ک بهتر شعر کمک می کند ، اما لازم نیست که این سروده ها را کاملاً توضیح دهید و دانش آموزان معنی ابیات را بنویسند .

۶- معرفی قالب این شعر ها برای دانش آموزان لازم نیست .

۷- به درست خواندن شعر دقیقاً نظارت کنید .

۸- با هماهنگی با مدیر مدرسه می توانید در برنامه های آغازین از این سروده ها و گروه های سرود کلاس استفاده کنید .

۹- در راهنمای معلم ، در باره شاعران این سروده ها توضیحاتی آمده است. با مراجعه به راهنما می توانید این شاعران را به طور مختصر در کلاس معرفی کنید.